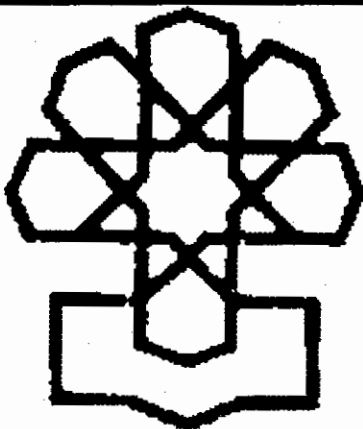

گزارش کارشناسی درباره لایحه:

استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

برگه: روزنامه‌های مجلس شورای اسلامی
 کتابخانه واحد اسناد و کتابخانه ملی
 شماره: ۱۴۳۴
 تاریخ: ۸/۸/۲۰
 ثبت: ۱۴۳۴

امنیت ملی و سیاست خارجی، اجتماعی، قضایی، اقتصادی و بودجه

کمیسیون‌های ارجاعی

۲۰۰

کدموضوعی:

۶۲۲۳

شماره مسلسل:

معاونت پژوهشی

مهر ۱۳۸۰

کار: دفتر سیاسی - فرهنگی (کمیته سیاست خارجی و دفاعی)

دفتر بررسی‌های حقوقی

استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

کد موضوعی: ۲۰۰

شماره مسلسل: ۶۲۲۳

۱. مقدمه

تا سال ۱۳۷۴ که چهار سال از ادغام و تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران می‌گذشت، این نیرو تابع قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران (آجا) مصوب ۱۳۶۶ بود، اما بیش تر موادی که در قانون ارتش پیش‌بینی شده بود از همان ابتدا به جنبه‌های نظامی توجه داشت و ابعاد انتظامی را تحت پوشش خود قرار نمی‌داد. به علاوه مواد بسیاری مانند مواد مربوط به آموزش و.... در آن وجود داشت که چندان با شکل و قواره نیروی انتظامی هم‌سنگ نبود و ضرورت داشت که قانونی ویژه نیروی انتظامی نوشته شود. البته این قانون در سال ۱۳۶۹ پی‌ریزی شد و همان زمان که قانون ادغام به تصویب رسید، یک ستاد مشترک متشکل از کمیته انقلاب اسلامی، شهربانی و ژاندارمری تشکیل شد و به واقع قانونی که در سال ۱۳۷۴ تصویب شد ثمره ۵ سال تلاش اعضای این ستاد مشترک بوده است.

حسب نظر کمیسیون امور شوراها، این قانون ابتدا به صورت آزمایشی به اجرا درآمد؛ نیروی نوپایی بود و به علاوه چون مجلس چهارم اواخر دوره خود را می‌گذراند و قانون مذکور بسیار مفصل بود (۱۰ فصل و ۲۰۱ ماده) فرصت چندان برای بررسی تک تک مواد این قانون وجود نداشت.

از مرداد ماه ۱۳۷۷ اولین جلسات در سطح ستاد نیروی انتظامی برای ارائه یک لایحه جدید که دربرگیرنده تمام جوانب و نیازهای استخدامی نیروی انتظامی باشد، برگزار شد. البته قبل از این تاریخ به همه نواحی انتظامی ابلاغ شده بود تا کلیه معضلات و مشکلاتی را که اجرای این قانون برای آن‌ها به وجود آورده اعلام دارند. حدود ۹ هزار ساعت نفر بر روی این

لایحه کار کارشناسی انجام گرفت و در اسفند ماه ۱۳۷۸ متن پیشنهادی به وزارت کشور ارجاع شد. در وزارت نیز حدود ۳۰۰۰ نفر ساعت کار کارشناسی با حضور کارشناسان وزارت کشور، ستاد کل نیروهای مسلح و ناجا بر روی آن انجام گرفت.

سرانجام در آذر ماه ۱۳۷۹ لایحه اولیه پیشنهادی که مورد توافق وزارت کشور، ناجا و ستاد کل نیروهای مسلح بود تقدیم هیأت دولت شد. البته ذکر این نکته ضروری است که این عمل باید حداقل در اسفند ماه ۱۳۷۸ انجام می شد، زیرا مدت در نظر گرفته شده برای اجرای این قانون تا شهریور ماه ۱۳۷۹ به اتمام می رسید.

در هیأت دولت نیز این لایحه به کمیسیون سیاسی دفاعی و از آن جا نیز بعد از تصویب به سازمان مدیریت و برنامه ریزی ارجاع شد که این سازمان تغییرات اساسی چندی را به ویژه بر روی فصول هشتم و نهم (در یافتی ماهانه کارکنان و حقوق بازنشستگی - وظیفه مستمری) اعمال کرد، زیرا بیشترین اشکال و ایرادی که دولت به این لایحه داشت، بار مالی آن بود و از این رو تصمیم گرفته شد که همان فصول هفتم و هشتم قانون مصوب سال ۱۳۷۴ به جای پیشنهادهای وزارت کشور و ناجا در لایحه وارد شود، بدون این که به اصلاحات بعدی که در مسائل مالی چه نظام هماهنگ و چه نیروی مسلح پیش آمده توجه کنند که توضیح این اشکالات در ادامه خواهد آمد.

۲. بیان مقاصد لایحه

الف) نظر به این که اجرای آزمایشی قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴ به پایان رسیده، برای رفع خلأ قانونی و تنظیم امور استخدامی نیروی یاد شده، لایحه استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است.

ب) اصلاح موادی از قانون مصوب ۱۳۷۴ که مشخص شد اجرای آن کارکنان نیروی انتظامی را با معضلات و مشکلاتی رو به رو می کند و حتی گاه قابل اجرا نیستند.

ج) توجه و اهتمام فراوان به آموزش مداوم کارکنان نیروی انتظامی که این نیرو به عنوان

یکی از مهم‌ترین ابزارهای استقرار امنیت در کشور، بدان نیازمند است.

۳. ارزیابی مقاصد لایحه

الف) در یک اظهار نظر کلی، قابل ذکر است که تغییرات ایجاد شده توسط دولت در متن لایحه اولیه نه فقط رافع مشکلات ناجا نیست، بلکه در برخی ابعاد و از جمله مهم‌ترین آن، یعنی بهبود وضعیت معیشتی و سیستم جبران خدمت کارکنان که مورد تأکید فراوان مقام معظم رهبری و همچنین ریاست محترم جمهوری و نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و سایر مسئولان است، دارای اشکالات اساسی به نظر می‌رسد و با تصویب آن، نه فقط وضعیت حقوق و مزایای کارکنان بهبود نخواهد یافت، بلکه - به شرحی که در قسمت پیشنهادها بیان شده - دریافتی کلیه افراد شاغل و موظف و مستمری بگیر نسبت به وضعیت فعلی کاهش نیز خواهد داشت.

ب) یکی از نقاط قوت این لایحه فصل سوم مربوط به آموزش است که به نظر می‌رسد که در آن با دیدی جامع و روشن به مسائل آموزش نیروهای انتظامی نگریسته شده است.

۴. هدایت به سمت کارآمدی

با توجه به تغییراتی که دولت در لایحه اولیه پیشنهادی وزارت کشور، ناجا و ستاد کل نیروهای مسلح - به خصوص در فصول هشتم و نهم - به وجود آورده که بنای این تغییرات نیز براساس فصول هفتم و هشتم قانون مصوب ۱۳۷۴ است، به نظر می‌رسد که باید یک بازنگری کلی با حضور نمایندگان دولت (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی) و وزارت کشور، ناجا و ستاد کل نیروهای مسلح بر روی دو فصل مربوط به مسائل معیشتی کارکنان نیروی انتظامی انجام شود و این امر مستلزم آن است که مجلس برای شش ماه دیگر ادامه اجرای قانون آزمایشی ۱۳۷۴ را تصویب کند تا در این فرصت، تغییراتی که سرانجام به نفع امنیت کشور تمام می‌شود، انجام گیرد.

با توجه به تشکیل نشست مشترک معاونت نیروی انسانی ناجا و نمایندگان وزارت کشور با مرکز پژوهش‌ها درخصوص بررسی این لایحه و استماع نظرها و مقایسه کارشناسی مواد اولین لایحه تقدیمی وزارت کشور با لایحه تقدیمی هیأت دولت به مجلس، مغایرت‌ها و ضعف‌هایی در لایحه تقدیمی دولت وجود داشت و اشکالات مسئولان ذی ربط ناجا در این خصوص به لحاظ کارشناسی قابل قبول می‌رسید. لذا مرکز پژوهش‌ها نظرهای اصلاحی ناجا و دفاتر اصلی و فرعی بررسی کننده این لایحه را به عنوان پیشنهادهای اصلاحی در این گزارش تنظیم کرد.

الف) بررسی فصول ۱۱ گانه و مواد مربوط

فصل اول - کلیات

کلیه مواد این فصل، یعنی ماده ۱ تا ۳ مورد قبول است.

فصل دوم - شرایط عمومی استخدام و طبقه‌بندی

۱. کلیه مواد بخش یکم این فصل شامل مواد ۴ تا ۱۴ دارای هماهنگی اند، لکن در متن لایحه ارسالی به دولت، قبلاً در انتهای این بخش، ماده‌ای تحت عنوان ماده ۱۶ درخصوص استخدام کارکنان خرید خدمت، گنجانده شده بود که توسط دولت حذف گردیده است. ضمن یادآوری این نکته که ماده مورد نظر، عیناً در قانون مقررات استخدامی ناجا (مصوب ۱۳۷۴) وجود داشته و در قوانین ارزش و سپاه نیز مشابه آن وجود دارد، ذکر این نکته ضروری است که به اعتقاد دولت، ناجا برای رفع نیازهای مقطعی خود به خدمات متخصصان و مشاغل فنی و خدماتی باید از اعتبار «خدمات قراردادی» (ماده ۵ از مواد ۲۰ گانه اعتبارات سالانه) استفاده کند، اما به نظر می‌رسد بنا به ملاحظات امنیتی مربوط به نیروهای مسلح این تجویز در همه موارد جوابگو نیست. به طور مثال برای تهیه غذای روزانه یک پادگان چنانچه با شرکت‌های

طبخ و پخش غذا قرارداد منعقد گردد. در قالب ماده ۵ (خدمات قراردادی) چنین قراردادی قابل اجرا خواهد بود. لکن گستره جغرافیایی و تعدد اماکن نظامی و انتظامی و ملاحظات حفاظتی و امنیتی خاص و نیز صرفه و صلاح اقتصادی ایجاب می کند که در اماکن نظامی، آشپزخانه دایر و آشپز و سایر کارکنان آن چه به صورت رسمی و چه قراردادی دارای رابطه استخدامی باشند و معمولاً بسیاری از صاحبان تخصص های فنی و خدماتی نظیر آشپز و آهنگر و نقاش و نجار و بنا و غیره فاقد شرایط اولیه استخدام رسمی (سن، تحصیلات و...) هستند که بدین ترتیب قهراً باید از اهرم استخدام خرید خدمت استفاده گردد.

شایان ذکر است که در ماده ۱۰۳ لایحه، صراحتاً از «کارکنان خرید خدمت» نام برده شده در حالی که قبلاً این شق استخدامی را (به شرح بالا) حذف کرده اند.

۲. در مواد پخش های دوم و سوم از فصل اول شامل مواد ۱۶ تا ۳۲. از نظر اصل موضوع های مربوط به هر ماده هماهنگی وجود دارد، لکن در برخی از مواد این ۲ بخش که در آن ها به تهیه آیین نامه یا دستورالعمل اشاره شده «هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی» نیز اضافه گردیده است، اما ناجا بنا به دلایل زیر با این موضوع مخالف است:

الف) دولت معتقد است که با توجه به وظایف سازمان مدیریت و برنامه ریزی در تنظیم نیروی انسانی شاغل در دستگاه های دولتی، باید این سازمان نیز در تهیه دستورالعمل ها و آیین نامه ها همکاری کند. در این خصوص یادآوری می گردد تنظیم نیروی انسانی سازمان های نیروهای مسلح به دلیل محورهای نظیر توان رزمی و ملاحظات خاص نظامی و انتظامی - نشأت گرفته از سیاست های ابلاغی فرمانده معظم کل قوا - با ستاد کل نیروهای مسلح است و مسائل مربوط به سازمان ورسته بندی و طبقه بندی مشاغل و نظایر آن از مقولات خاص سازمانی نیروهای مسلح محسوب می شود و تطابق آن با دیدگاه ها و مقررات استخدام کشوری میسر نخواهد بود. به علاوه به نظر می رسد وجود یک متولی و ناظر از سوی دولت یعنی وزارت کشور - با توجه به مواد ۲ و ۶ قانون تشکیل ناجا - مصوب ۱۳۶۹/۴/۲۷ - کفایت می کند و طبیعتاً در مواردی که احساس نیاز به مشاوره با سازمان مدیریت و برنامه ریزی باشد، وزارت کشور از نظرها و مشاورت آن سازمان بهره خواهد جست.

ب) در قانون مقررات استخدامی ناجا (مصوب ۱۳۷۴) به تهیه نزدیک به ۵۰ آیین نامه، دستورالعمل و اساسنامه اشاره گردیده که با توجه به تعدد مراجع تهیه کننده و هماهنگ کننده و مراجع تصویب، در طول ۵ سال اجرای آزمایشی قانون، فقط تعداد سه آیین نامه و دستورالعمل و نیز اساسنامه های دانشکده ها و مراکز و دوره های آموزشی، به تصویب رسیده است و با وجود تهیه پیش نویس کلیه آیین نامه ها و دستورالعمل ها توسط ناجا، به دلیل فوق الاشاره، بقیه موارد متوقف گردیده اند. بنابراین با توجه به تجربه قبلی، اضافه کردن سازمان مدیریت و برنامه ریزی در جمع تهیه کنندگان آیین نامه ها و دستورالعمل ها، باعث کندی روند تصویب آن ها خواهد شد.

۳. در بند «الف» ماده ۱۶ عبارت «رعایت اخلاق اسلامی» تاب تفسیر زیادی دارد و احتمال اعمال سلیقه را بیش تر می نماید و نیز با توجه به وجود عبارت بند ب که «التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران» را از شرایط عمومی استخدام کارکنان پایور و پیمانی شمرده و در قانون اساسی از جمله در اصل ۵ «ولایت مطلقه» را آورده است دیگر نیازی به وجود آن در بند الف نیست. پس پیشنهاد می شود در بند الف به ذکر عبارت «اعتقاد به دین مبین اسلام» اکتفا و عبارت «ولایت، فقیه و التزام عملی به آن و رعایت اخلاق اسلامی» حذف شود.

۴. در بند «د» ماده ۱۶ به دلیل این که نه در خود لایحه و نه مقررات دیگر عبارت احزاب و گروه های سیاسی معارض تعریف نشده برای جلوگیری سوء استنباط های بعدی عبارت «احزاب و گروه های سیاسی معارض» به «احزاب و گروه های سیاسی غیرقانونی اعلام شده توسط مراجع ذی صلاح» تغییر یابد که در این صورت عبارت «با نظام جمهوری اسلامی ایران» نیز حذف خواهد شد.

۵. در بند «ز» ماده ۱۶ عبارت «سوء شهرت» عبارت کلی و کشدار بود و درصد تضييع حقوق متقاضیان استخدام را افزایش می دهد بهتر است به «عدم اشتها به فساد» تغییر یابد.

فصل سوم - آموزش

۱. تبصره ۲ ماده ۳۴ لایحه، تأسیس و ایجاد مراکز آموزشی را به تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی منوط کرده است. به نظر ناجا این موضوع با بند «ه» تبصره ۲۱ قانون بودجه سال

۱۳۸۰ در تضاد است. بند «ه» تبصره ۲۱ که راجع به ممنوعیت ایجاد و توسعه هرگونه دانشکده و مؤسسه آموزشی توسط وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی است، دانشگاه‌های نیروهای مسلح در کنار وزارتخانه‌های علوم و بهداشت و درمان، از این ممنوعیت مستثنا شده‌اند و ایجاد و توسعه این گونه واحدها فقط به مجوز شورای عالی گسترش آموزش عالی منوط گردیده است و سازمان مدیریت و برنامه ریزی نقشی در این زمینه نخواهد داشت.

۲. در بند «ج» ماده ۳۴، یکی از مراکز آموزشی ناجا با عنوان «واحدهای آموزشی» نامبرده شده که قبلاً دارای عنوان «مجمع‌های آموزشی» بوده و توسط دولت تغییر کرده است. ناجا با این تغییر عنوان هماهنگی دارد؛ لکن در ماده ۳۸ و ۴۲ لایحه کماکان از عنوان مجمع‌های آموزشی استفاده شده است که حاکی از بی‌توجهی در تدوین یا ویراستاری لایحه است.

۳. در تبصره ماده ۵۹، کلمه «دانشکده» اشتباهاً «دانشگاه» قید گردیده که لازم است اصلاح گردد.

۴. در تبصره ماده ۶۳، لازم است عبارت «هزینه‌های تحصیلات پرسنل موضوع این ماده...» به لحاظ رفع هرگونه ابهام بدین شکل اصلاح گردد: «هزینه‌های تحصیلات بالاتر از دیپلم کارکنان موضوع این ماده...».

۵. در ماده ۶۵ نیز اضافه کردن سازمان مدیریت و برنامه ریزی به دلایل مندرج در فصل دوم فاقد توجیه است.

فصل چهارم - ترفیعات، ارزشیابی و انتصابات

ماده ۱۰۳ دارای اشکال است. این ماده اشعار می‌دارد: «انتصاب کارکنان خرید خدمت و وظیفه در مشاغل ثابت سازمانی ممنوع است»؛ در حالی که در فصل دوم لایحه، «استخدام خرید خدمت» از شقوق استخدامی ناجا حذف گردیده است. به نظر این نیرو، ضمن ابقای ماده ۱۰۳ باید بعد از ماده ۱۵ لایحه، ماده قبلی پیشنهادی ناجا (به شرح نظریه مربوط به فصل دوم) مجدداً گنجانده شود.

فصل پنجم - وضعیت خدمتی کارکنان

۱. در ماده ۱۰۸ بند «ن» وضعیت خدمتی «منتسب» اشتباهاً «منتصب» تایپ شده که به دلیل تفاوت معنایی و اصطلاحی این دو واژه حتماً باید اصلاح شود.

۲. در ماده ۱۱۲ مربوط به «خدمت تحت امر» قبلاً تبصره وجود داشته که یک تبصره آن حذف شده است. متن تبصره محذوف چنین است:

تبصره ۱- دستگاه‌های مذکور در این ماده موظفند همه ساله اعتبارات متناسب با درخواست‌هایشان را در اختیار نیروی انتظامی قرار دهند.

نظریه: اولاً عین این تبصره در قانون مقررات استخدامی ناجا (مصوب ۱۳۷۴) وجود داشته است. ثانیاً با توجه به ماده ۱۷۹ قانون برنامه سوم توسعه و آیین‌نامه اجرایی آن و دستورالعمل تشکیل یگان‌های حفاظت در دستگاه‌های کشوری (مصوب ۱۳۷۹/۴/۵ مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا) برای آن دسته از دستگاه‌هایی که قادر به تشکیل یگان‌های حفاظت نیستند، کماکان ناجا با استفاده از ماده ۸۵ قانون مقررات استخدامی ناجا (ماده ۱۱۲ لایحه) نیرو و اعزام خواهد کرد و حتی در دستگاه‌های قادر به تشکیل یگان نیز فرماندهان و بخشی از کارکنان، تحت ضوابط همان ماده از طریق ناجا اعزام خواهند شد. لذا با عنایت به بند ۴-۵ دستورالعمل فوق‌الاشارة که کلیه هزینه‌های اداری، نیروی انسانی و عملیاتی یگان‌ها را بر عهده دستگاه‌های کشوری قرار داده، وجود تبصره مورد اشاره بسیار ضروری است.

۳. در ماده ۱۱۵، یک بند تحت عنوان بند «و» دایر بر استفاده کارکنان از ۳۵ روز مرخصی با حقوق و مزایا برای انجام حج تمتع برای یکبار در طول خدمت حذف شده؛ اما نیروی انتظامی بنا به دلایل زیر خواهان ابقای مجدد بند مورد نظر است:

الف) عین متن این بند در ماده ۸۸ قانون مقررات استخدامی ناجا (مصوب ۱۳۷۴) وجود دارد و در مورد جمعی از کارکنان ناجا در طول چند سال گذشته اجرا گردیده است.

ب) اعطای چنین امتیازی برای یکبار در طول خدمت به منظور انجام حج تمتع عامل بسیار قوی در ترغیب کارکنان به انجام این فرضیه مؤکد الهی است و یقیناً در برنامه‌های سیانت پرسنل و پیشگیری از تخلفات آنان و تقویت بنیان‌های دینی و اخلاقی ایشان - که لازمه نیرویی است که مستقیماً با مردم و جان و مال و ناموس و آبروی آنان سر و کار دارد-

فصل ششم - امور انضباطی، تشویقات، تنبیهاًت و نحوه رسیدگی به شکایات

در تبصره ۳ ماده ۱۲۴ «تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی» بنا به دلایل پیش گفته زاید به نظر می‌رسد. مضافاً این‌که مرجع تصویب دستورالعمل مورد نظر، هیأت وزیران است و علی‌القاعده هیأت وزیران در جریان مصوبات خود، نظر آن سازمان را جویا خواهد شد.

فصل هفتم - پایان خدمت

۱. در ماده ۱۳۵، عبارت «... بارسیدن به حد نصاب مقرر زیر و با رعایت سایر شرایط زیر...» به لحاظ پرهیز از تکرار لغت «زیر»، به عبارت «... بارسیدن به حد نصاب مقرر زیر و با رعایت سایر شرایط این ماده...» تغییر یابد.

۲. در صدر ماده ۱۳۶ و در تبصره ۳ آن، سه بار از کلمه «پرسنل» استفاده شده است که به منظور همگونی با متن سایر فصول و در اجرای ابلاغیه ستاد کل نیروهای مسلح و نیز قانون ممنوعیت به کارگیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه (مصوب ۱۳۷۵)، از کلمه معادل تعیین شده توسط فرهنگستان زبان و ادب فارسی یعنی واژه «کارکنان» استفاده گردد.

۳. پس از ماده ۱۳۷ لایحه، قبلاً در پیش‌نویس تقدیمی به هیأت دولت ماده‌ای تحت عنوان ماده ۱۳۹ در خصوص به کارگیری کارکنان بازنشسته به صورت خرید خدمت وجود داشته که در لایحه مصوب دولت حذف گردیده است. از آن‌جا که عین این ماده در قانون مقررات استخدامی ناجا (مصوب ۱۳۷۴) وجود داشته و مشابه آن نیز در قوانین ارتش و سپاه موجود است و همچنین بانگ‌رش به توضیحات مربوط به فصل دوم، ابقای مجدد متن ماده اشاره شده مورد تقاضا است.

۴. در ماده ۱۴۰، در متن تقدیمی به دولت، عبارت «آخرین وجوه دریافتی ماهانه» ذکر گردیده بود که توسط دولت به «آخرین حقوق و مزایای ماهانه» تغییر یافته است. این عبارت در ماده ۱۴۰ در ۲ مورد وجود داشته که یک مورد تغییر یافته و ظاهراً مورد دوم فراموش شده است. به لحاظ جلوگیری از دوگانگی، لازم است در این خصوص اصلاح صورت گیرد.

۵. در ماده ۱۵۳ به تبصره ماده ۱۲۶ اشاره شده، در حالی که تبصره ماده ۱۲۷ صحیح است و باید اصلاح شود.

فصل هشتم - دریافتی ماهانه کارکنان

فصل نهم - حقوق بازنشستگی - وظیفه مستمری

به هنگام تدوین پیش نویس لایحه استخدام ناجا در وزارت کشور، با عنایت به حساسیت و کیفیت خاص خدمتی جان برکفان ناجا و ضریب بسیار بالای خطرپذیری، فسادپذیری، سختی خدمت... و نیز تأکیداتی که همواره مقام معظم رهبری و فرمانده کل قوا و نیز مقام محترم ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی در خصوص تأمین معیشت و بهبود سیستم جبران خدمت کارکنان ناجا داشته‌اند، در طراحی نظام پرداخت حقوق و مزایا و ایجاد امکانات و تسهیلات رفاهی و خدماتی کارکنان، به این مهم توجه شده و طبیعتاً این امر افزایش بار مالی در لایحه را ایجاد کرده است؛ لکن در جریان بررسی لایحه تقدیمی در هیأت دولت، جناب آقای دکتر عارف اعلام کردند که دولت حتی با یک ریال افزایش بار مالی در هیچ یک از لوایح تقدیمی به دولت موافقت ندارد و لذا در لایحه مصوب دولت که به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده، کلیه مواد فصول هشتم و نهم پیشنهادی حذف و عین مواد فصول هفتم و هشتم قانون مقررات استخدامی ناجا (مصوب ۱۳۷۴) جانشین گردیده است. متأسفانه به نظر می‌رسد جانشینی ۲ فصل قانون قبلی بدون دقت نظر کافی و به صورت قالبی صورت گرفته و موجد اشکالات زیادی به شرح زیر خواهد شد:

۱. در تدوین متن لایحه پیشنهادی اولیه، به لحاظ رعایت ابلاغیه ستاد کل نیروهای مسلح و در اجرای قانون ممنوعیت به کارگیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه (مصوب ۱۳۷۵)، اهتمام و کوشش فراوانی به عمل آمده تا از واژه‌های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی استفاده گردد که دقت در متن فصول یکم تا هفتم و دهم و یازدهم مؤید این نکته است، لکن از آنجا که متن ۲ فصل هشتم و نهم حذف و عین متن فصول هفتم و هشتم قانون قبلی جانشین شده است، به این امر توجهی نگردیده و بارها از واژه‌هایی نظیر «پرسنل» (به جای

کارکنان)، «معاون پرسنلی» (به جای معاون نیروی انسانی)، «کادر ثابت» به جای پایوران).... استفاده گردیده که این امر باعث خدشه در انشای لایحه و سبک و سیاق نگارش آن گردیده است.

۲. مشکل بسیار اساسی این که به اصلاحات قانونی که پس از تصویب قانون مقررات استخدامی ناجا از سال ۱۳۷۴ به بعد به عمل آمده یا تغییراتی که به واسطه مصوبات فرماندهی معظم کل قوا یا هیأت وزیران صورت گرفته توجهی نشده و با تصویب این ۲ فصل، نه فقط هیچ گونه بهبود و ارتقایی در وضعیت حقوق و مزایای کارکنان ایجاد نخواهد شد. بلکه به دلیل مؤخر بودن قانون جدید، افزایش‌های قبلی نیز ابطال می‌گردد و دریافتی بر مبنای این قانون کم‌تر از زمان قبل از تصویب خواهد بود. این اشکال برای افسار مختلف از شاغلان و بازنشستگان گرفته تا موظفان و مستمری‌بگیران و معلولان و جانبازان به وجود خواهد آمد. نمونه‌هایی از این اشکالات، به شرح زیر است:

الف) بر مبنای مصوبه ۱۳۷۹/۱۱/۱۲ هیأت وزیران و به استناد ماده ۱۲ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل و خانواده‌ها و سایر کارکنان (مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳) نرخ کسور بازنشستگی کلیه کارکنان بخش دولتی اعم از کشوری و لشکری از تاریخ ۱۳۷۹/۷/۱ به میزان نه درصد سهم کارکنان و یک و نیم برابر آن سهم دولت تعیین شده، در حالی که در ماده ۱۷۷ لایحه، کماکان نرخ کسور بازنشستگی به میزان ۱۰ درصد منظور شده و در ماده ۱۷۸ نیز سهم دولت به جای یک و نیم برابر سهم کارکنان. معادل آن در نظر گرفته شده است.

ب) به استناد ماده ۶ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان (مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳)، محدودیت حداکثر پرداخت در حقوق بازنشستگی و وظیفه حذف گردیده و در هر حالت، معدل تمام حقوق و مزایای دریافتی که ملاک کسور بازنشستگی است در ۲ سال آخر خدمت - با اعمال ضریب حقوقی سال بازنشستگی - مبنای تعیین حقوق بازنشستگی یا وظیفه خواهد بود. در حالی که در ماده ۱۹۳ لایحه هیچ توجهی به این امر نشده است.

ج) در اجرای ماده ۲ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان

شاغل خانواده‌ها و سایر کارکنان (مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳) عبارت ۴/۵ از ماده ۱۷۰ قانون مقررات استخدامی ناجا حذف گردیده و در صورت فوت بازنشستگان، معادل آخرین حقوق بازنشستگی به عنوان حقوق مستمری برای مستمری بگیران آنان تعیین خواهد شد، در حالی که در ماده ۲۰۰ لایحه. این تغییر صورت نگرفته و همان ۴/۵ قید شده است.

د) در اجرای ماده ۲ قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان (مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳) تبصره ماده ۱۶۸ قانون مقررات استخدامی ناجا اصلاح و حقوق مستمری بگیران معلول، معادل آخرین حقوق وظیفه آنان خواهد بود، در حالی که در تبصره ماده ۱۹۸ لایحه، به جای معادل آخرین حقوق، کماکان نه دهم (۹/۱۰) آخرین حقوق وظیفه تعیین شده است.

ه) به استناد ماده ۲ دستورالعمل اجرایی قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به حقوق بازنشستگی، بانوان شاغل، خانواده‌ها و سایر کارکنان (مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳)، در ماده ۱۷۵ قانون مقررات استخدامی ناجا، بعد از عبارت «همسر دائم»، عبارت «جز در صورتی که شوهر اختیار کرده یا شاغل باشد» حذف شده، در حالی که در ماده ۲۰۵ لایحه، این اصلاح صورت نگرفته است.

ر) برخی تغییرات دیگر نظیر تغییر در مزایای شغل و برقراری فوق العاده خاص و حق جذب و نیز تغییر در نحوه محاسبه کمک هزینه مسکن (ضریب منطقه‌ای مسکن) و نیز پاداش پایان خدمت بازنشستگان نیز در فصول هشتم و نهم نادیده گرفته شده است.

۳. بنا به دستور ریاست محترم جمهوری و با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مقرر گردیده که بودجه ناجا در سال ۱۳۸۱ به میزان ۴۰ درصد بیش‌تر از بودجه سال ۱۳۸۰ افزایش یابد و در بقیه سال‌های برنامه سوم نیز افزایش اعتبار فصل نظم و امنیت، ۲ برابر متوسط افزایش سایر فصول باشد و این امر در لایحه بودجه سالانه منظور گردد و از این رهگذر نسبت به افزایش دریافتی کارکنان ناجا اقدام شود، اما با تصویب فصول هشتم و نهم لایحه، علاوه بر این که افزایشی نسبت به گذشته صورت نخواهد گرفت، برای اجرای منظور دولت از افزایش ۴۰ درصدی بودجه عملاً مجرای قانونی و مجوز پرداخت وجود نخواهد داشت.

۴. در ماده ۱۹۸ تبعیض آشکاری در میزان حقوق «وظیفه و مستمری، کار و ثابت و پیمانی» و «وظیفه» متوفی و معلول صورت گرفته چرا که بعد از معلولیت و فوت آن هم در حین انجام وظیفه یا به سبب آن، چه پرسنل کادر و پیمانی و وظیفه باشند خودشان یا خانواده‌شان با اشکالات یکسانی مواجه هستند. با تبعیض موجود بین بندهای الف و ج در واقع پرسنل وظیفه معلول و خانواده‌شان با مشکلات مضاعفی مواجه خواهد شد لذا پیشنهاد می‌شود بندهای د و ج ماده ۱۹۸ لایحه تقدیمی حذف شده و بعد از عبارت کادر ثابت و پیمانی «در بند الف ماده ۱۹۸ عبارت «پرسنل وظیفه و محصلین اضافه شده چرا که دینی وجود ندارد به علت وظیفه بودن یا محصل بودن یک عمر خود و خانواده‌شان با کمبودهای مضاعفی نسبت به افراد کادر ثابت و پیمانی مواجه شود.

۵. براساس تبصره «۳» ماده ۲۱۳ حق نگهداری جانبازان در صورت اشتغال قطع خواهد شد. این امر در واقع تشویق جانبازان به انزوایی و عدم حضور در عرصه‌های اجتماعی و مغایر با اهداف پیش‌بینی شده در قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان مصوب ۱۳۷۴ بوده و پیشنهاد می‌شود تبصره ۳ ماده ۲۱۳ حذف شود.

فصل دهم - امور خدماتی کارکنان

به موجب ماده ۲۱۴، بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های موجود ناجا (روش درمان مستقیم کارکنان) حق ادامه فعالیت نخواهند داشت. با توجه به گستردگی و پراکندگی یگان‌های ناجا در سطح کشور و به ویژه مجروحیت و صدمات جانی کارکنان که به طور روزانه در مأموریت‌های مختلف حادث می‌گردد. حال آن که وجود بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها در شهرهای بزرگ و یگان‌های عمده ضروری است (علاوه بر بیمه همگانی درمانی و بیمه مکمل).

ب) پیشنهادهای ناجا

۱. موارد و اشکالات مطروح در این گزارش در خصوص فصول مختلف مورد عنایت قرار گرفته و نسبت به اصلاح لایحه اقدام شود.

۲. با عنایت به توضیحات مربوط به فصل حقوق و مزایا و افزایش ۴۰ درصدی بودجه ناجا، یک ماده به شرح زیر در فصل حقوق و مزایا گنجانده شود:

«با توجه به مأموریت‌های ویژه نیروی انتظامی، و به سبب مسئولیت‌های ناشی از ارتباط مستمر با مردم و نیز شرایط محیطی و اجتماعی و آسیب پذیری، کارکنان این نیرو ماهانه از مبلغی معادل حداقل ۳۰ درصد و حداکثر ۸۰ درصد مجموع مزایای شغل و فوق العاده خاص تحت عنوان «فوق العاده سختی کار انتظامی» برخوردار می‌گردند».

دلایل توجیهی

۱. با توجه به افزایش ۴۰ درصدی بودجه ناجا و با توجه به عملکرد بودجه سال ۱۳۸۰ ناجا که در حدود ۸۵۰۰ میلیارد ریال است، سهم بودجه حقوق و مزایای کارکنان در حدود ۴۳۰۰ میلیارد ریال (کمی بیش از نصف کل بودجه ناجا) خواهد بود. لذا سهم افزایش فصل یکم به نسبت افزایش ۴۰ درصد در کل بودجه ناجا در حدود ۱۷۰۰ میلیارد ریال خواهد شد که هزینه کردن این مقدار اعتبار در صورت تصویب فصول هشتم و نهم لایحه، فاقد مجوز قانونی خواهد بود. بنابراین پیشنهاد گنجاندن ماده فوق در لایحه، در حدود ۱۰۰۰ میلیارد ریال بار مالی در بر خواهد داشت و ۷۰۰ میلیارد ریال مابقی نیز در قالب افزایش متوسط اضافه کاری کارکنان، قابل پرداخت است.

۲. ماده پیشنهادی مختص نیروی انتظامی است و امکان تسری آن به سایر نیروهای مسلح و ایجاد بار مالی اضافه برای دولت وجود ندارد.